

Csikorgó király birodalma

3x45 perces témanap
(magyar, ének-zene, dráma, mozgás,
vizuális kultúra, kreatív írás)

Miről szól ez a tanegység?

A tél persze nem mindig esik jól, hiszen fázni senki sem szeret. De játékkal a hideg is könnyebben elviselhető. Főleg, ha van egy sálunk, ami végtelen, és átrepít minket a télen. Vagy ha képesek vagyunk a didergés és a vacogás hangjaira építve kórust alapítani. És tudnunk kell azt is, hogy Csikorgó király uralma nem tart örökké, hiszen elég egy dallam keltette napsugár, és máris futva menekül.

Áttekintő vázlat

5.1 Végtelen sál	45 perc
5.1a Sapkafogó	10 perc
5.1b Sálút a télen át	10 perc
5.1c Miről mesél a sál?	20 perc
5.1d Sál karokból	5 perc
5.2 Didergés és vacogás	30 perc
5.2a A hideg	15 perc
5.2b Didergő-kórus	15 perc
5.3 Csikorgó birodalma	60 perc
5.3a A fagykirály	10 perc
5.3b A pacsirta	5 perc
5.3c Csikorgó király bukása	45 perc
Összesen:	3x45 perc

Előkészületek

A bevezető mozgásos játék helyszínét kell előre kiválasztani, és ahhoz igazítva szervezni a témanapot. Néhány sapkára, rajz- és festőeszközökre, valamint jó hangélményt biztosító multimédiás táblára lesz szükség.

A záró, alkotó szakaszt érdemes differenciálni: választási lehetőséget kínálni a gyerekeknek többféle feladat között.

5. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Miklya Zsolt: *Végtelen sál*
Máté Angi: *Volt egyszer egy hideg*
Kányádi Sándor: *Csikorgó, a fagykirály*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

Egy vagy több sapka

 Füzet, írólap, rajzeszköz, íróeszköz

 Internet, projektor, hangfal

Festés eszközei, anyagai (fotókarton, tempera)

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

45
perc

5.1 Végtelen sál

10
perc

5.1a Sapkafogó

Játsszunk egy gyors sapkafogó vagy sapkaadogató játékot!

A sapkafogó egyszerű fogójáték, annyi különbséggel, hogy a fogó fején van egy sapka. Akit elfog, annak gyorsan a fejébe húzza a sapkát, és azután ő lesz a fogó. A sapkaadogató a körbicához hasonló játék. A gyerekek körbe állnak, a sapkavadász a kör közepén. A gyerekek körbeadogatják, illetve dobálják a sapkát. Nem kell sorban adni, sőt, a szomszédnak átadni nem is lehet. Viszont át lehet dobni a túoldalra, vagy oldalra passzolni stb. A sapkavadász célja, hogy elkapja a sapkát. Akinél (mint adogatónál) elkapta, az lesz a következő sapkavadász.

Vedd figyelembe!

A játékot olyan helyen rendezzük (iskolaudvar, tornaterem, esetleg aula, folyosó), ahol a balesetveszély elkerülhető!

Variáció

Szintén sapkafogó, arra az esetre, ha a teremben vagy más helyiségben a nagy mozgás nem megengedhető. 4-5 sapka vesz részt a játékban, egyik közülük a fogó. Tehát a sapkák „futnak”, nem a gyerekek. Ők csak továbbadják vagy -dobják egymásnak a sapkákat, miközben maradnak a helyükön (felállhatnak, de nem mehetnek el). Ha a fogó sapka utolér egy másik sapkát, akkor az lesz a fogó.

5.1b Sálút a télen át

10
perc

Sapka mellett sálát is hordunk a télen, és bizony van, amikor jól jön egy jó hosszú, meleg, bolyhos sál. Figyeljétek meg, miféle sál szerepel a versben, és mi történik vele!

A gyerekek csukják be a szemüket, és képzeljék el, amit hallanak! Olvassuk fel hangosan **Miklya Zsolt: Végtelen sál** című versét!

- Milyen képeket láttatok? Mi minden lett a sálból? Számoljatok be róla!
- Milyen évszakhoz kötődtek inkább a képek? El lehet dönteni?
- Folytassuk a sál meséjét! Mi lesz (még) a sálból télen, amikor a télen repül át?

5.1c Miről mesél a sál?

20
perc

Egyéni feladat:

Rajzold le a sálát, amint repül veled a télen át! Arról meséljen a rajz, hogy merre szálltok, mi történik veletek, hogyan színesíti meg a telet a sál!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Mozgásos játékkal ráhangolódás a versre, képzeletjátékkal bevonódás a vers világába, képzeletbeli utazás a télen át.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos játék
Vershallgatás, képzeletjáték
Vers folytatása képekkel szóban és rajzban
Kooperációs játék

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Egy vagy több sapka
Füzet/írólap, rajzeszközök

JEGYZETEIM

5.1d Sál karokból

Milyen hosszú sálát tudunk alkotni a karjainkkal? Mindenki tárja szét két karját, minél szélesebbre! Ez most a sál. Kapcsolódjatok egymáshoz a sáljaitokkal: fogjátok meg egymás kezét, úgy, hogy egyetlen hosszú sál keletkezzen! Mindenki belekapcsolódik a sálba? Csak akkor lesz kész, ha mindenki benne van.

5
perc

5.2 Didergés és vacogás

30
perc

5.2a A hideg

A gyerekek olvassák el magukban **Máté Angi: Volt egyszer egy hideg** című meséjét, és keressék meg a szövegben a hangutánzó szavakat!

Majd olvassuk fel a mesét úgy, hogy közben a gyerekek mozgással és hangadással fessék alá a szöveget! Amikor kell, dideregjenek, vacogjanak, topogjanak, táncoljanak, hancizzanak stb.!

15
perc

5.2b Didergő-kórus

Képzeljük el, hogy nagyon fázunk! Mozgással, hangadással játszunk el együtt a következőket:

- Álljunk fel, és dideregjünk!
- Vacogjunk!
- Vacogjunk egyre hangosabban!
- Vacogjunk úgy, hogy összecsattanjanak a fogaink!
- Dideregjünk, vacogjunk, közben topogjunk, mert a lábunk is fázik!
- Fújkaljunk a tenyerünkbe, hogy felmelegedjen!
- Hiába! Csak megfáztunk! Hancizzunk egy jó nagyot: Hááápci! Hápci!

15
perc

Amikor már jól mennek ezek a hanghatások, alakítsunk didergő kórust! Meghatározott sorrendben és ritmusban adjuk elő a hanghatásokat! Lehet többszólamú is a kórusunk: egyik szólam didereg, másik vacog, harmadik toporog, a negyedik hancizik, bizonyos ütemre, ritmusra.

A szólamokat karmesterként a pedagógus irányítja. Nevet is kaphat, lehet mondjuk Szélmester, aki jól megmozgatja a népeket.

5.3 Csikorgó birodalma

60
perc

5.3a A fagykirály

A mozgásos játék után a gyerekek helyezkedjenek el a mesehallgatáshoz, és olvassuk fel nekik **Kányádi Sándor: Csikorgó, a fagykirály** című meséjét!

10
perc

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Hang és ritmusjátékokkal idézzük meg a nagy téli hidegeket.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Meseolvasás némán és hangosan, szógyűjtés
Hang- és ritmusjáték

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ugyanolyan intenzitással élik át a tavasz, a napfény megszületésének örömét, mint ahogyan a télnek tudtak örülni.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mesehallgatás
Szöveg olvasása, értelmezése
Beszélgetés
Zenehallgatás
Festés
(Kreatív írás: történet adott cím alapján)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Festés eszközei, anyagai:
fotókarton, tempera

A mesében el van rejtve egy közmondás. Megtaláljátok, melyik az?

A szöveg felolvasása után beszéljünk a gyerekekkel a meséről:

Milyen király volt Csikorgó?

Kik szerették, és miért?

Miért akartak az alattvalók véget vetni Csikorgó uralmának?

Mit gondoltok, miért nem járt sikerrel a fecske?

Mi történt, miután a pacsirta felrepült a naphoz?

Vedd figyelembe!

A mesében található közmondás közismertebb változata: Egy fecske nem csinál nyarat. De a közmondásnak másik változata is van: Egy fecske nem csinál tavaszt. A mese egy szólást és szólásmagyarázatot is tartalmaz, a farkasordító hidegről. Ezt is beszéljük meg, ha a gyerekek említik! Amikor azt mondjuk: farkasordító hideg van, az inkább szólás, mint közmondás.

5.3b A pacsirta

Tudjátok, hogyan énekel a pacsirta? Hallgassuk meg a Reftantáron!

5
perc

Hallgassuk meg Grigoraş Dinicu: *A pacsirta* című művét Déki Lakatos Sándor előadásában, az azonos című tankockában a Reftantáron! Közben lehunyt szemmel képzeljétek magatok elé, ahogy a pacsirta felröpül az égen!

5.3c Csikorgó bukása

A gyerekek fessék meg temperával Csikorgó király bukását! Hatásos képi megoldások születhetnek, ha fekete fotókartonra fehér temperával festik a hó, a jég birodalmát, világosbarnával az égbe szökő pacsirtát, és sárgával a magának utat törő napsugarakat.

45
perc

Vedd figyelembe!

Amennyiben feldolgoztuk a *Télműhely* című 3. tanegységben **Kányádi Sándor: Tél derekán** című versét, és festettek a gyerekek fehér temperával, építhetünk az ott szerzett tapasztalatokra.

Variáció

Nem mindenki szeret festeni. Ezért érdemes választási lehetőséget kínálni a gyerekeknek: Ha rajtatok múlna, milyen történetet írnátok a megismert művek címéhez? Írjatok fogalmazást valamelyik címmel:

- *Végtelen sál*
- *Volt egyszer egy hideg*
- *Csikorgó király birodalma*

JEGYZETEIM